

HALLINTOVALIOKUNNAN LAUSUNTO 14/2013 vp

Valtioneuvoston kirjelmä komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston päätökseksi unionin pelastuspalvelumekanismista

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Suuri valiokunta on 4 päivänä syyskuuta 2013 lähettänyt jatkokirjelmän 1. SM 22.08.2013 asiassa U 22/2013 vp hallintovaliokunnalle mahdollisia toimenpiteitä varten.

Asiantuntijat

Valiokunnassa on ollut kuultavana

- neuvotteleva virkamies Eero Kytömaa, sisäasiainministeriö.

Viitetiedot

Valiokunta on aikaisemmin antanut asiasta lausunnon HaVL 6/2012 vp.

VALTIONEUVOSTON JATKOKIRJELMÄ

Ehdotus

Käsiteltävänä oleva neuvoston kompromissiesitys sisältää lukuisia muutoksia, jotka ovat myönteisiä Suomen kannalta. Tehdyt muutokset korostavat pelastuspalvelutoiminnan olevan kansallisen toimivallan alaista toimintaa, jossa komission tehtävä on jäsenvaltioiden välisen yhteistyön ja koordinaation tukeminen. Tähän liittyen neuvoston kompromissiesityksessä on komission rahoitusehtoja tarkennettu korostaen jäsenvaltioiden vastuuta ja omistajuutta voimavarojen kehittämistyössä.

Unionin pelastuspalvelumekanismilla on selkeästi toissijainen asema suhteessa jäsenvaltioiden toimivaltaan. Vaikka päätöksessä jäsenvaltioille asetetaan tiettyjä velvoitteita, kuten riskienhallintasuunnitelmien laadinta tai jäsenvaltioiden voimavarojen käyttö osana eurooppalais-

ta hätäapuvalmiutta, ovat toimet kuitenkin vapaaehtoisia tai niiden toimeenpanossa jäsenvaltioilla on laaja harkintavaltia.

Meneillään olevissa neuvotteluissa on jäsenmailta pyydetty kantoja delegoituihin ja toimeenpanosäädöksiin syyskauden trilogieja varten. Komissiolle voidaan siirtää EU-säädöksissä säädösvaltaa sekä toimivaltaa toteuttaa täytäntöönpanotoimenpiteitä.

Delegoiduilla säädöksillä muutetaan tai täydennetään Euroopan parlamentin ja neuvoston antaman perussäädöksen muita kuin keskeisiä osia. Säädösvallan delegoiminen mahdollistaa yksityiskohtaisen ja teknisluontoisen sääntelyn siirtämisen lainsäädäntömenettelyä kevyempään ja nopeampaan menettelyyn.

Komitologiamenettely mahdollistaa täytäntöönpanotoimenpiteiden toteuttamisen EU:n ta-

solla. Pääsäännön mukaan jäsenvaltiot panevat täytäntöön EU:n säädökset, mutta silloin kun yhdenmukainen täytäntöönpano EU:n tasolla on tarpeen, siirretään täytäntöönpanotoimivaltaa ensisijaisesti komissiolle tai perustelluissa tapauksissa poikkeuksellisesti neuvostolle. Jäsenvaltiot valvovat komissiolle siirretyn toimivalan käyttöä komitologiakomiteoissa.

Päätettäessä pelastuspalvelumekanismia koskevan päätösehdotuksen osalta säädösvallan tai täytäntöönpanotoimivallan mahdollisesta delegoimisesta komissiolle tulee noudattaa SEUT 290 ja 291 artikloissa vahvistettuja periaatteita. Euroopan parlamentti on ehdottanut lukuisia delegoituja säädöksiä, kun taas neuvoston yleisnäkemyks pelastuspalvelutoiminnan kansallisesta luonteesta johtuen on se, että artiklojen tulee pääosin olla toimeenpanosäädöksiä. Komissio on ilmoittanut, että jäsenmaita tullaan kuulemaan myös delegoituja säädöksiä laadittaessa järjestämällä asiantuntijakokouksia. Asiaan liittyen Suomi on jättänyt työryhmäkokouksessa tarkasteluvarauman.

Unionilla on toimivalta pelastuspalvelun alalla toteuttaa toimia jäsenvaltioiden toimien tukemiseksi, yhteensovittamiseksi tai täydentämiseksi. Mekanismpäätöksellä harmonisoidaan jäsenmaiden välistä vapaaehtoista yhteistyötä ja kehitetään yhteisiä toimia varautumisen kehittämiseksi. Kyse on pitkälti sääntelystä, joka edellyttää yhtenäisen soveltamisen varmistamista. Tällöin olisi käytettävä komitologiamenettelyä. Komissiolle kuitenkin voidaan siirtää säädösvaltaa täydentää ja muuttaa perussäädöstä teknisten ja toiminnallisten asioiden järjestämiseksi. Tällaisia järjestelyjä ovat muun muassa yhteisen tietojärjestelmän kehittäminen tai komission hätäapukeskuksen toiminnan suunnittelu. Säädösvallan siirto ei voi kuitenkaan koskea perussäädöksen keskeisiä osia.

Käsiteltävänä olevan ehdotuksen tarkemman sisällön osalta viitataan valtioneuvoston alkupe-

räiseen kirjelmään 16 päivältä huhtikuuta 2012 ja jatkokirjelmään 22 päivältä elokuuta 2013.

Valtioneuvoston kanta

Suomi tukee EU:n katastrofivalmiuksien kokonaisvaltaista kehittämistä ja kannattaa nykyisten kahden neuvoston päätöksen yhdistämistä yhdeksi unionipäätökseksi. Ehdotus kattaa nykyisin voimassa olevien päätösten mukaisen laaja-alaisen pelastuspalveluyhteistyön ja sen rahoituksen. Suomi pyrkii osaltaan vaikuttamaan siihen, että neuvottelut saadaan päätökseen ja uusi päätös voimaan 1.1.2014 alkaen.

Meneillään olevissa neuvotteluissa on jäsenmailta pyydetty kantoja delegoituihin ja toimeenpanosäädöksiin syyskauden trilogia varten. Euroopan parlamentti on ehdottanut lukuisia delegoituja säädöksiä, kun taas neuvoston yleisnäkemyks pelastuspalvelutoiminnan kansallisesta luonteesta johtuen on se, että artiklojen tulee pääosin olla toimeenpanosäädöksiä. Asiaan liittyen Suomi on jättänyt työryhmäkokouksessa tarkasteluvarauman.

Unionilla on toimivalta pelastuspalvelun alalla toteuttaa toimia jäsenvaltioiden toimien tukemiseksi, yhteensovittamiseksi tai täydentämiseksi. Mekanismpäätöksellä harmonisoidaan jäsenmaiden välistä vapaaehtoista yhteistyötä ja kehitetään yhteisiä toimia varautumisen kehittämiseksi. Kyse on pitkälti sääntelystä, joka edellyttää yhtenäisen soveltamisen varmistamista. Tällöin olisi käytettävä komitologiamenettelyä. Komissiolle kuitenkin voidaan siirtää säädösvaltaa täydentää ja muuttaa perussäädöstä teknisten ja toiminnallisten asioiden järjestämiseksi. Tällaisia järjestelyjä ovat muun muassa yhteisen tietojärjestelmän kehittäminen tai komission hätäapukeskuksen toiminnan suunnittelu. Säädösvallan siirto ei voi kuitenkaan koskea perussäädöksen keskeisiä osia.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Valiokunta tukee katastrofivalmiuksien kehittämistä kokonaisvaltaisesti unionissa. Käsiteltävänä olevan päätösehdotuksen tarkoitus on tukea jäsenvaltioiden välistä yhteistyötä katastrofien ehkäisemisessä ja niihin varautumisessa sekä antaa tarvittaessa apua katastrofitilanteissa. Jäsenmaiden tulee tilanteen niin vaatiessa yhdessä unionin kanssa kyetä vastaamaan erilaisiin luonnon- ja muihin katastrofeihin tehokkaasti ja koordinoitusti. Ehdotuksen tarkoituksena on uudistaa vuoden 2007 päätös pelastuspalvelumekanismista ja hyväksyä nykyisen rahoitusvälineen sijaan uusi rahoituspäätös vuosille 2014—2020.

Yleisesti valiokunta toteaa aiempaan lausuntoonsa HaVL 6/2012 vp viitaten, että käsiteltävänä oleva neuvoston kompromissiesitys sisältää lukuisia muutoksia, jotka ovat myönteisiä Suomen kannalta. Valiokunta pitää tärkeänä, että tehdyt muutokset korostavat pelastuspalvelun olevan kansallisen toimivallan piirissä ja komission tehtävänä on jäsenvaltioiden välisen yhteistyön ja koordinaation tukeminen. Vaikka päätösehdotuksessa asetetaan jäsenmaille tiettyjä velvoitteita, kuten riskienhallintasuunnitelmien laadinta ja jäsenvaltioiden voimavarojen käyttö osana eurooppalaista hätäapuvalmiutta, ovat ne kuitenkin vapaaehtoisia tai niiden toimeenpanossa jäsenvaltiolla on laaja harkintavaltia.

Valiokunnan saaman tiedon perusteella neuvottelut ovat loppusuoralla ja päätös neuvottelu-

tuloksen hyväksymisestä tehtäneen lähiviikkoina todennäköisesti määräenemmistöpäätöksellä. Neuvotteluissa Suomen puolelta on neuvottelutulosta pidetty kohtuullisena.

Valiokunta toteaa, että unionilla on toimivalta pelastuspalvelun alalla toteuttaa toimia jäsenvaltioiden toimenpiteiden tukemiseksi, yhteensovittamiseksi tai täydentämiseksi. Päätösehdotuksella pyritäänkin yhteensovittamaan jäsenmaiden välistä vapaaehtoista yhteistyötä ja kehittämään varautumistoimenpiteitä. Kysymys on pitkälti sääntelystä, joka edellyttää yhtenäisen soveltamisen varmistamista. Komissiolle voidaan kuitenkin siirtää vain rajoitetusti säädösvaltaa teknisten ja toiminnallisten toimenpiteiden osalta. Valiokunta ei saamansa selvityksen perusteella näe estettä käsiteltävänä olevan neuvottelutuloksen hyväksymiselle. Lopuksi on aiheellista todeta, ettei päätösehdotuksella ole myöskään suoraa ja välitöntä vaikutusta kansallisen pelastustoiminnan tai sen valmiuden ja rakenteiden rahoitukseen, ellei Suomi itse osallistu aktiivisesti päätösehdotuksen mukaisiin rahoituskelpoisiin toimiin.

Lausunto

Lausuntonaan hallintovaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan ja

että valiokunta puoltaa päätösehdotuksen hyväksymistä.

HaVL 14/2013 vp — U 22/2012 vp

Helsingissä 4 päivänä lokakuuta 2013

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Pirkko Mattila /ps	Timo V. Korhonen /kesk
jäs.	Jussi Halla-aho /ps	Antti Lindtman /sd
	Rakel Hiltunen /sd	Markus Lohi /kesk
	Reijo Hongisto /ps	Outi Mäkelä /kok
	Risto Kalliorinne /vas	Osmo Soininvaara /vihr
	Mika Kari /sd	vjäs. Anne Holmlund /kok
	Elsi Katainen /kesk	Anu Urpalainen /kok.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Ossi Lantto.